

A macska szólal meg először

Amikor Joyce meglátta a feleségét: a 4. Bloomsday Szombathelyen

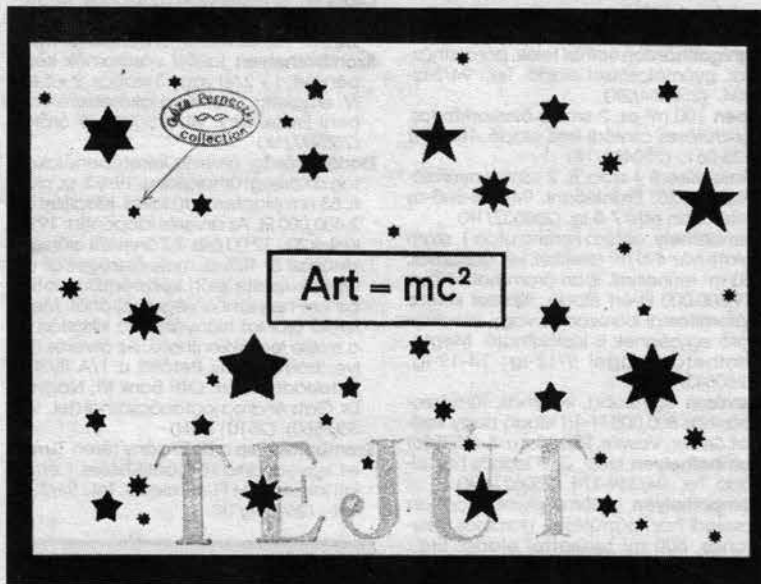
● Ölbei L.

A 4. szombathelyi Bloomsday-re, június 16-ára megjelent a Bloom című folyóirat (más néven mappa) Tejipar című száma, amelyből illusztrációnk is való: Pernecky Géza látomása a Wilky Way-ről. Székely Ákos felelős szerkesztővel — és a nap *lelkével* — nemcsak a tejről, Virágról, hanem a szombathelyi Blum-házon felavatandó tábláról is szót váltottunk.

— *Miért éppen a tej?*

— A Bloom-számok hívószavával mindig hétköznapi fogalmakat választunk, amelyek viszont könnyen esztétikai kategóriává avathatók. A Tejiparra véletlenül találtunk rá — a Tejipar Rt. szponzorálja is a számot —, de meg kell mondanom, so-káig nem arattunk vele sikert. Az a szokás, hogy több hívószót küldünk szét azoknak, akiktől lapot várunk (ők pedig másoknak adják tovább), és majd egy évig senki nem választotta ezt a hívószót. Legutóbb csak a Tejipart küldtük szét, és érdekes módon rengeteg válasz érkezett. Talán azért is, mert hosszú idő telt el tavaly óta — közben a Trafik a képtárral közös Bloom-különszám volt —, és most nagyobb volt a szokásosnál a várakozás. Mindig attól rettegek — vagy alig várom —, hogy mikor fogy el az érdeklődés.

— *Ehhez képest ennek a számnak van a legtöbb résztvevője; megszámláltam.*

— Igen, és mintha még sürgetnék is a megjelenést. Wahorn András például a Tejiparba szánt lapot közben kiállította Pesten, és odaírta alá, hogy „a szombathelyi Tejipar-Bloomba szántam, de az már túró...” Ebből látom, hogy várják. A vicc az egészben az, hogy egy tehéntúrós zacskóba csomagoltuk a Tejipar számot, úgyhogy tényleg túró lett az egész. Azért is megnőhetett a jelentkezők száma, mert (néhány kivételes helyen kívül) csak az juthat Bloom-számhoz, aki szerepel is benne.

— *És mi köze van a tejhez Joyce-nak és Leopold Bloomnak?*

— Az Ulysses egy tökéletesen felépített mítosz — miközben minden betűje fricska —, a

tej pedig csak első látásra hétköznapi élelmiszer: elég megnézni a Jelképtárat, hogy kiderüljön, a tej isteni anyag. A görög mitológia például Héra szétfröccsenő tejéből származtatja a Tejutat. Úgyhogy tudtam: a tejnek föltétlenül benne kell lennie az Ulyssesben is. Benne is van: miután Leopold Bloom felkelt és reggelit csinál, először a macska szólal meg — tejet kér. Innen kezdve a dolog lenyűgöző és hajmeresztő, ugyanis az ágyban nyújtózó feleség gyanúsán macskás mozdulatokkal kéri a vaját az ágyba.

— *Történik mindez június 16-án, 1904-ben. És ha már a tényeknél tartunk: van egy ház Szombathelyen, amelynek falán hétfőn az ír nagykövetség első*

titkára táblát avat. Ez a „Blum-ház”.

— Joyce-szal egyet tehetünk: annyit hülyéskedik, hogy kénytelenek vagyunk komolyan venni, amit mond. Valósággá tenni a fikciót: hogy egy magyar ember Szombathelyről elindult Dublinba, és ezt az embert Virág Lipótnak hívták. 1904. június 16-áról is kiderült, hogy Joyce ekkor találkozott először a feleségével. Vagyis szép lassan rájövünk, hogy nála mindennek oka van. Levéltári kutatások bizonyítják, hogy a Fő tér 40-ben a múlt században Blumok laktak. Hétfőn idejön Takács Ferenc irodalomtörténész, ránéz a házra, és lehet, hogy azt mondja: menjetek ti a fenébe, ennek a háznak Bloomhoz ezért meg ezért semmi köze nincs. De ha tényleg jó Joyce-szakértő, akkor bölcsen mosolyog, és azt mondja, hogy lehet benne valami. És ha lehet benne valami, akkor miért ne? Miért ne avassuk fel?

Június 16-án délelőtt 10 órakor Wagner András polgármester fogadást ad Írország nagykövetségének első titkára, Derek Hannon tiszteletére. 11 órakor kezdődik a táblaavató a Fő téren, délután 2 órakor tejsátor nyílik a Szombathelyi Képtárban. Lesz ingyentej-akció is. 4 órakor nyílik meg Tolvaly Ernő kiállítása. Az Iseumban este 10-ig tartanak a koncertek és költői akciók, többek között a Tudósok részvételével. 10 után Bloom a Ciao Amicóba látogat. Hétfőn süll ki Drozdik Orsi irányításával és Mariska néni közreműködésével az a rétes is, amelyiknek egyik fele tökmások, a másik fele túúróóé